

SLOVENSKI NAROD.

Naša vsak dan zvečer, izmislj nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ugarske države se vsa leta 25 K, za pol leta 15 K, za četrt leta 8 K 50 h, za eden mesec 2 K 50 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom se vsa leta 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi samo po ulici, velja za celo leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 1 K 50 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštnina. — Na naročbo brez istodobne pošiljave: avstrijske se ne obračajo. — Za evropska plačila se od peterostopne petit-vrste po 12 h, če se omenilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se število frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročila, reklamacije, omenila t. j. administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je v Vagovce ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Shod v Ribnici.

(Konec.)

Drugi govornik na ribniškem shodu je bil

Zupan Ivan Rus

iz Loškega potoka, ki je govoril približno tako le:

Častiti volilci! Dovolite, da tudi jaz spregovorim nekoliko besed. Stanujoč ob bratski hrvaški meji v najoddaljenejši občini tega okraja, opazujem že precej let politično valovanje v deželi. Osebito mi je živo pred očmi doba, odkar je prišla aktivno delovati med nami takoimeno gospodarska organizacija. (Razburjenost. Klic: Sleparska organizacija!) Trdil bi smelo, da je ravno poostrela politično nasprotje v deželi — ali, da je politična pohlepnost po nadvladi, za katero je tičala brezdomno koristeljnost posameznikov (Živahno pritrdjevanje) rodila gospodarsko organizacijo tako, kakršno vidimo dandanes.

Gospodarska organizacija.

Gospodarska organizacija na podlagi združnega zakona z leta 1873 bi bila prava sreča za vse stanovne v deželi. Kmeti stan imel bi brezdomno veliko koristi; obrtnik našel bi v njej zavetja, bi trgovina stopila močna pred konkurenco na svetovnem trgu. — Odkrito Vam rečem, da sem z veseljem pozdravil to misel in gojil najlepše nade, kakor mogoče še marsikateri. (Klici: Pa so splavale po vodi!)

Takoj pa, ko je zagledal kot sad gosp. organizacije v Starem trgu »konsum«, pod imenom »konsumno društvo«, beli dan, šle so vse lepe nade po vodi. Kaj je konsum, mi, hvala Bogu, ni potreba podrobneje razpravljati (Klic: Saj čutimo!), ker imamo praktične posledice pred očmi.

Katoliško-narodna stranka je ta konsum z veseljem pozdravila kot sad svojega truda in kazala nanj kot edino rešitev kmeta. — Kakor bombe so padali konsumi pod raznimi imeni

po deželi; v prvi vrsti med politične nasprotnike. Kdor brez ugovora ni pripoznal potrebe konsuma, postal je liberalci itd.

Popolnoma so se nam pa odprle oči šele-tedaj, ko smo videli, kakšni ljudje se igrajo s tem nevarnim orožjem. (Živahni klici: Sami goljufi!) Eden revizorjev je ribniški rojak (Veselost. Klic: Pelc!), drugi je bil pa tajnik loškopotoške občine (Klic: Seliškar!) in nam je kot tak še živo v spominu. (Smeh: Zakaj ste mu pa odpustili in ga niste dali zapreti?) Naravno je, da se je uprla močna stranka ne samo trgovcev, nego tudi kmetov takemu početju. — Oj, koliko smo jih slišali od novopečenih prijateljev ljudstva. »Liberalci, brezverci, sovražniki kmeta, pijavke kmetске krvi; take in enake psovke so letale ob vsaki priliki na nas. — Kakor včeraj, se nam zdi, vršilo se je vse to; in danes? (Ogorčeni klici: Danes pa moramo mi plačevati. Farji so nas goljufali!) Nič več tistega veselja in navdušenja za konsume. Nepriznani hitro so razkrinkane nakane teh osrečevalcev ljudstva. Kaj vidimo danes? Tiste prostore, ki jih je blagoslovljala roka rdečeličnega kaplana, zapri je ključ pravice. Daj račun od hiševanja! zadonel je glas. (Burno pritrdjevanje.) Grobna tišina je nastala v tistih skrivnih prostorih, kjer je bila doprinešena marsikatera sladka urica. Stroga pravica je pa našla med preležanimi predpasniki in otročji smajčkami v največje začudenje strmeče javnosti »cel album« nesramnih (Silno ogorčenje) slik, katere gotovo ne spadajo med najnujnejše kmetске potrebe. (Klic: Pa med kaplanske!)

Najžalostnejše pa je, da morajo tisti, ki se niso veselili ob najboljših buteljkah rujnega vinca v skrivnih kamrih, plačevati primankljaj. (Neopisna razburjenost.) Kaplana sedaj ni med njimi (Burni klici: Ušel je!), da bi jih rešil nesreče — pravočasno je zmaknil pete in pravijo, da nekje na Gorenjskem druge ovce striže. (Ogorčeni medklici: Lump, slepar!)

Kdo izmed Vas se ne spominja procesije na pustni torek po ribniškem trgu? Vodil jo je knezoškof sam. Če je bila na mestu ali ne, nočem soditi. Živo se pa spominjam, kako pohvalno je sodila preč. duhovščina pobožnost ribniškega ljudstva. Hvala Bogu, Ribnica in okolica je rešena! (Smeh.) Očistili ste si kosmato vest, ustanovili ste si pa tudi prepotrebno kmet. društvo in nova doba Vam boe zasijala. — In danes? — Kdo ne sliši tisto pobožno ljudstvo po ravno tistem trgu proklinjati svoje voditelje? Zapeljani so reveži in plačevati morajo grehe drugih. (Ogorčenje. Klici: Cerkev ima milijone, pa nič ne da za škodo!)

Kakor v ribniški dolini, godi se tudi drugje in zgodilo se boe povsod s konsumi. Hiša je postavljena na pesek in do tal se boe podrli. (Pritrdjevanje)

Rekel sem že, da o konsumih ne bi bilo potrebno podrobneje razpravljati, če bi ne sledile istim zle posledice za celo deželo. Katoliško-narodna stranka uvideva dobro, da je ponesrečila celo akcijo in kakor posamezni sinček konsum visi tudi mati. Gosp. zveza v zraku. (Klici: Zlindra!) Nujna pomoč je potrebna. Državna podpora je izginila kakor pomladni sneg in potrebno je nujno dobiti trajnega lepila. Deželno blagajno nam dajte v roke, da zamažemo raztrgano cdejo, sicer smo pri kraju. (Viharno odobranje. Klici: Vse bi radi požrli, da bi graščine kupovali.) Ker se jim ni posrečilo poštenim potom dobiti večino v zbornici, zagнали so hrup: »splošno in enako volilno pravico hočemo!« (Veselost)

Volilna reforma.

Splošno in enako volilno pravico danes zahtevati na Kranjskem, je nesmisel. (Živahno pritrdjevanje.) Da se pa razširi volilna pravica, temu kmetje ne bi ugovarjali; seveda sprijaznili bi se s tako volilno reformo, ki bi res kmetom zagotovila več moči v zbornici, biti mora pa v prvi vrsti s v o b d n a. — Volilne

reforme, od katere bi bil shranjen ključ v predpasniku farovške kuharice (Smeh.), ne boemo nikdar priznali. (Burno pritrdjevanje.)

Če ima katoliška narodna stranka resen in pošten namen z volilno reformo, (Klici: Klerikalci nimajo nikoli poštenih namenov!) naj poskrbi za iz o b r a z b o. (Živahno odobranje.) Dobro šole so podlaga narodnega napredka v prvi vrsti med nami kmeti.

Šolstvo.

Kako sodi katoliška narodna stranka o šolah, povedal je jasno njen voditelj na cerkniškem shodu.

Dobro urejena šola mu je trn v peti in pravi, da je nespodobno, če si postavi kmet šolsko palačo med kmetskimi bajtami. Kakor rjoveč lev maha z repom po šolah (Veselost) in mislite da zato, ker se mu kmet smili radi troškov? Kaj še! Našim prijateljem ljudstva ne diši šola že od nekdaj, ker le tedaj so močni, če imajo nevedno maso za seboj. (Burno pritrdjevanje.) Umevno je, da imajo napredno učiteljstvo posebno na piki. Medtem, ko šolozanemarjajoče učitelje povrati kujejo v zlato nebo, napadajo tiste učitelje, ki ne trobijo v njih rog, uprav s satansko silo. (Ogorčenje. Klici: Škandal! Sramota!)

Vprašanje o učiteljskih plačah, je danes važna točka deželnozborškega dnevnega reda. Ker je kat. narodna stranka zabarikadirala redno delovanje z raznimi obstrukcijskimi nujnimi predlogi, tudi to vprašanje ne pride še bogisigavdi koliko časa na vrsto. Kdo more šteti naprednemu učiteljstvu v greh, če izrazi svoje ogorčenje nad nekrščanskim postopanjem nekaterih političnih šarlatanov. Na cerkniškem shodu in drugod gromi glas: »Dokler nam liberalno učiteljstvo ne da zadoščenja, ne boe rešeno vprašanje o učiteljskih plačah« (Veselost.) Ta je lepa! Poleg vse mizerije, v kateri se nahaja dandanes učiteljski stan, roma naj še posamezni učitelj mimo Jakličeve vile v dr. Šusteršičevo graščino

s popepeljeno glavo na obrazu ležeč prosit milosti. (Smeh.) Treznomisleče ljudstvo pripoznava učitelja - trpina dostojno plačati. (Živahno pritrdjevanje.)

Kdo ne opazuje njih glasila »Slovenca« in njega smeri? Medtem, ko prireja razne romarske vlake po deželi in izven dežele, ki stanejo včasih več tisoč kron, poleg potrate najlepšega časa, pozdravlja tako vrvenje kot narodno zavednost Slovencev, ne najde groša, da bi duševnega delavca, učitelja, dostojno plačal. (Živahni klici: Tako je! Res je!)

Afrikanske zamorčke kupujemo z vidnim veseljem. (Veselost) Naši lastni otroci bodo pa postali pravi duševni zamorci, če se posreči tej klikli doseči svoj cilj. (Živahno pritrdjevanje.)

Klerikalna obrekovanja.

Najostudnejše in nečloveško politično orožje je sumničenje in obrekovanje. Kakor opazujemo, se skuša v zadnjem času posl. Jaklič na tem polju ovekovčiti. (Klici: Saj se je že ovekovčel v postelji v Kočevju! Smeh!)

Iz varnega zavetja na nekem shodku v Strugah se je zaletel ta junak v vsega spoštovanja vredno osebo gospoda svetnika Višnikarja. Nehote mi prihaja na misel, da navadno ljudje svoje lastne napake podtikajo drugim. Ta poštenjak izrekel je najpodlejšo laž, da ogromna večina ljudstva tega okraja dvomi o objektivnosti gospoda svetnika kot sodnika. (Ogorčenje in klici: Nesramno! Živio Višnikar.) Že nad 18 let biva med nami in si je ravno kot sodnik pridobil simpatije celega okraja. (Živahno pritrdjevanje.) Smelo trdim, da je rojen za ta poklic in ga boe težko nadomeščal naslednik. Ogromna večina ljudstva tega okraja ima eno željo, da bi ostal gospod svetnik še dolgo vrsto let med nami načelnik ribniške sodnije. (Burno pritrdjevanje in ploskanje.) Gospodu svetniku Višnikarju naj bode pa ta

LISTEK.

Piparju brez pipe v spomin.

Leta 1613. je posvečal vladika ljubljanski, Tomaž Hren, novo jezuitsko, sedanjoo šentjakobsko cerkev. Mož, ki je lastnoročno opisal vso to slavo, navaja tudi sv. moči, katere so si bili nabavili prečastni patres Jesuitae za svojo novo cerkev. Te relikvije so: Komadič dragocenega lesa od križa Rešiteljevega; kosce pótnege prta Gospodovega; nekoliko mire, katero so darovali trije modri Božiči; trohico obleke bl. D. M.; košček zavaznega zaboja, v katerem se je hranil angelski hleb mana; trščica čudezne palice, s katero je Mojzes razdelil Rdeče morje; nekoliko odela sv. proroka in duhovnika Zaharije, roditelja sv. Ivana Krstnika; istotako kosce obleke imenovanega svetca; nadalje: komadič haljine sv. Jakoba V., sv. Ignacija Lojolskega, vtemeljitelja in zavetnika družbe Jezusove; potem ostanek sukenj sv. apostolov: Petra, Pavla, Andreja, Ivana Blago-

vestnika, Tomaža, Mateja, Jakoba M., Filipa, Jerneja, Simona, Jude Tad., Matije in Barnabe; blagovestnikov Marka in Luke; nadalje: mejnega grofa Leopolda, zavetnika Avstrije; potem neznatno ostalino v križevem liku iz raznih krajev sv. dežele in končno komadič one palmove vejice, katero je nosil blagovestnik Ivan pred krsto sv. Bogorodice.

O pristnosti teh sv. moči, — morda se še danes nahajajo pri sv. Jakobu v Ljubljani, — je bil škof Hren preverjen v dnu svoje duše in tudi jaz, pošten liberalci, imam živo vero vanje.

A ta živa vera v čestite relikvije me je zavedla do groznega greha! Pater peccavi! Mea culpa, mea maxima culpa! Šel sem enkrat med literarne historike slovenske ter opisal častitljivo ostalino, Prešernovo »fajfo«, koja črtica je izšla v kolektoru C. M. d. in ta publikacija se je tiskala, sv. križ božji, v »Narodni«, a ne v »Katoliški tiskarni!« Za pristnost te pipe sem baje jaz nepristna priča.

Zakaj nisem vsaj tak skeptik, kakor »Slovenčev« podliatkar, Pipar

brez pipe! Zakaj verujem v pristnost relikvije, o kateri pričuje verodostojna, častita, vsega povzdanja vredna gospa! Oj, ona ni niti škof, prelat, kanonik, niti župnik ali kapelan, niti mežnar! Čemu ji kake vere!!!

G. Potočnik je bil resen, inteligenten mož. Vrlo se je zanimal za naše slovstvenike, osebito za Prešerna, Gregorčiča in Levstika. Z Levstikom je celo občeval osebno. Večkrat je omenjal svoji soprogi, da ima njegov znanec, na čigar ime se pa gospa ne zamore več spomniti, Prešernovo pipo. Ubil si je v glavo, da si mora osvojiti to relikvijo. In istinito! Nekdo pride domov s to pipo v roki, rekoč: »Tu imam Prešernovo »fajfo«; moramo jo lepo spraviti, da bo v spomin.« In gospa je skrbno shranila pipo ter čuvala do danes. To se je zgodilo dobro leto pred Potočnikovo smrtjo, to je leta 1883.

Je-li zato tako neverjetno, da je ta pipa bila svojina Prešernova? Potočnikova hiša je mejila na »Zlato jagnje«, krčmo, kojoj je redno pohajal Prešeren. V tej gostilni je »navadno« prišakoval svojega dekleta, od todi

ž njim hodil na prošet. Svoj čas, ko se je več pušilo iz pip, nego danes, so stalni gostje imeli svoje lule po gostilnah takorekoč v inventarju. Je-li tako nemogoče, da je imel tudi Prešeren svojo pipo stalno shranjeno v krčmi, kjer je bil »Stammgast«. Je-li izključeno, da je Potočnik, mejaš, ki je kasneje celo kupil to hišo, čul o taki Prešernovi pipi ter kot čestilec pesnikov 34 let po njegovi smrti nabavil si jo?

Kakov povod bi bil imel Potočnik, resen, inteligenten mož, častitelj pesnikov, da bi bil »nafarbala« svojo soprogo s patvorom Prešernove lule? In kak patvor bi bil velel shraniti kot častito ostalino Prešernovo?

Jaz ga nimam za takega zabitega glupca! — Heu, me miserum, da sem šel na led gospe Potočnikovi in verjel njenemu pričevanju!

Pipar brez pipe, ta ne da vere rajnemu Potočniku, še manje njegovi soprogi, a najmanj pa liberalcu, negotovi priči, nepristnemu Harambaši!

Po novokatoliški kombinaciji Piparja brez pipe se je vrnil s Prešernovo »fajfo« sledeči proces:]

Rajni Potočnik, lahkomišljencec, ki je lagal kar iz navade, ter izmisljal si kar cele romane, se je hotel enkrat malo pošaliti s svojo ženo. Nekega dne si najame mestnega tamboja Žana, naj razboba po ulicah ljubljanskih, da kupi Prešernovo »fajfo«. Pip pa je stransko čisto v beli Ljubljani, a še več na Kranjskem. Jedva odobna Žan, se je kar trlo samih ljubljanskih barab pred »Avstrijskim cesarjem«, ki so kričali: »Gospod, jaz imam Prešernovo fajfo!« »Ni res«, vpije drugi, tretji, četrti, itd., »jaz jo imam, moja je pristna!« In bena Potočnik je verjel vsem tem capinom. Pokupil je torej vse lule, iz njih izbral s pečatnim voskom zamazano, ki mu je ugala najbolje, ter prezentiral jo svoji soprogi, trdeč, to je prava pravcata Prešernova pipa, ki se mora lepo shraniti!

Roma locuta est in — amen! Potočnikova pipa ni »fajfa« Prešernova! To je zdaj pribito! Bog se me usmili! Zakaj sem verjel Potočnikovski!

Psevdonim moj je janičarski, trdi Pipar brez pipe. Vidi se, da s pridom čita švabske novine, v katerih čitati junaške Črnogorce, Bolgare in Jugoslovane sploh pitajo »Räubergeradel« in

ostudni napad šola, da niso vselej dobre rokavice za razne politične hajduke. — Naše geslo naj bo: zob za zob! (Viharni klici: Tako je!) Kakor njemu godi se vsem drugim. Razni jastrebi in duhovniški suknji trgajo in blatijo vsakega, ki se pridrže pokazati na kako liso na duhovniški suknji ali raztrgani plati gospodarske organizacije.

Zadnja leta preživeli smo v strahu pred farovško gorjačo. Prav nekrščansko vcepili so duhovniški politiki sovraštvo med starši in otroci, brati, sorodniki in sosedji, pod vidnim zadovoljstvom oznanjevalcev miru in krščanske ljubezni. (Burno pritrdjevanje.)

Sadovi konzumov.

Razupita fara je vsaka, kjer nima farovž prve in zadnje besede. (Klici: Res je.) Povsod enako. — Res postavijo nekaj domačih mož, kakor strašilo zajcem v zelniku in kažejo nanje, kakor Dalmatince na medveda — lejte jih krščanskih mož! (Veselost.) Te-le posnemajte. Prava pripodoba je bloški poslanec Drobnič! (Smeh.) Dekorirajo jih z raznimi častmi. Častna občanstva se kar usipljejo nanje, dasi nihče ne ve za zasluge teh mož. Oj škoda, da ni obveljal sklep ribniškega občinskega zastopa! Kako lepo bi bila dičila častljiva glava »častnega občana Brešarja« trško pisarno. (Viharna veselost.) V trajni spomin še poznim rodovom bi bil ostal tisti mož, ki je povzročil toliko zla in gorja v ribniški dolini. (Viharno pritrdjevanje: Klic: Ta je tudi že ušel na Gorenjsko!)

Ravno tako godi se drugod. Poslušno stopajo občine druga za drugo na višje povelje kljanjat se Jakliču.

Ne vem koliko občin podelilo mu je častno občanstvo, (Klici: Sram naj jih bo!) le to vem, da si ni nobene zasluge. (Pritrdjevanje.) Glavna njegova zasluga je piskanje v zbornici, kar na svojih shodih bahato povdarja. Ne pove pa resnice, da vsled takega počenjanja dobremu ljudstvu preti boben in si skuša iskati zavetja v tujini, medtem si pa kakor tiha voda razni nepoklicani menihi napravljajo svoja gnezda v deželi, da popijo še zadnjo kapljo krvi slovenskemu kmetu. (Živahno pritrdjevanje.)

Da bi kmet ne spoznal preteče nevarnosti, mečejo mu že tolikrat obrabljeno kost v zobe, češ, proti liberalcem se za vas borimo.

Med večnim vikom in krikom »ven s splošno in enako volilno pravico« se pa niti eden farovž ne gane, da bi zadostil sam pravici in postavi z leta 1887. in reguliral krivično razdeljeno bero v smislu te postavbe. Hladnokrvno, brez usmiljenja stiskajo iz vdov in sirot, ki ne posedujejo družega kakor zadolženo bajto po 10—12 in še več kron. (Viharno odobranje.) Oj sveta pravica!

„Hammeldiebe.“ Morda je tam naletel na izraz „bimbaša“, kar res znači nekdanjega janičarskega polkovnika. Harambaše pa, ki načeljuje hajdukum, so vse kaj drugega, nego janičarji. Oni so vrli rodoljubi, ki se bore „za krst častni in slobodu zlatnu.“ Harambaše so bili n. pr. Kara-Gjorgja, Kirdžali, Miloš Obrenović, v nekem oziru celo baron Trenk, ki je vodil haramije. Da se pouči učeni Pipar brez pipe, kaj so harambaše, naj si nabavi Chocholovškovo „Agapijo“ ali Czajkowskega „Kirdžalija“. Na vslogo sem mu, ter mu ja stavim na razpolago, bodisi v originalu, bodisi v slovenskem prevodu. Obrne naj se tudi na g. Antona Trstejnjskega, ki je baš letos obelodanil spis o harambašah in hajducih, za pojasnilo, Qni bene distinguit, bene docet.

In kdo mi je nadel pošteni pseudonim Harambaše? Piparjevi stanovski drugovi, pošteni možje, požrtvovalni in goreči rodoljubi!

V sedemdesetih letih sem bival v kršni Istri. Celo kopo duhovnikov sem tam zval svoje pobratime. V tem našem društvu nazivali so se kapelani hajduci, župniki harambaše. I jaz sem skrajama hajdukoval med njimi, a so me kasneje

Ustani slovenski kmet.

In mi kmetje? Kaj porečemo k vsemu temu? (Klici: Palice v roke!) Mirno gledamo, češ, saj imamo varuhe. Ali je mogoče še naprej tako spat spenje pravičnega? Ne — v 20. stoletju živimo! Tudi mi kmetje ne pripoznamo varuštva sanaprej. (Burno pritrdjevanje.)

— Iz farovžev doni glas: Ven iz zakristije! Jaz pa pravim, kmet, obrtnik, trgovec: Ven izza peči! (Viharno ploskanje. Pojdi med množico in videl bodeš, da tvoji varuhi vladajo za zadnjo tvojo suknjo. (Klici: Res je! Tako je!) Združimo se, zahtevajmo svoje pravice sebi, poženimo iz kmetijskih sedežev v zbornici tiste, ki nimajo srca ne zmožnosti zastopati nas in ne čutijo naših bolečin. (Urnebesno pritrdjevanje.)

Ne več liberalci in klerikalci! Zavedni napredni in odkritosrčni slovenski kmetje — se bomo imenovali. (Burno odobranje.)

Brezobzirno zahtevati moramo svojih pravic, (Viharno odobranje.) vsi olikani stanovi naj pa branijo naše narodne svetinje in umirajoče obmejne brate. Dela dovolj za vse, in narod jim bode hvaležen.

Nelepo pa je, da se je v zadnjem času nabralo toliko nepoklicanih gostov okrog že itak prazne kmetijske skleda.

Resničen je pogovor:

Pomagaj si sam in Bog ti bode pomagal! (Živahno odobranje.)

Združimo se in močni bomo odločevali usodo svojo in cele dežele. Bog in sreča junačka! (Viharno pritrdjevanje in ploskanje in gromoviti živio-klici vrlemu govorniku.)

Na to spregovori vrli posestnik

France Andolšek

iz Velike Poljane ter se v krepkih besedah zahvali govornikom. Njegova preprosta beseda je segla poslušalcem v srce in navdušenje ni hotelo ponehati, ko je dvignil svojo roko:

»Glejte, žuljava je, pa sem vendar liberalci!«

Na to pozove predsednik navzoče klerikalce, da je sedaj čas govoriti in da naj govorijo. Naenkrat se je sredi občinstva napravila ulica, in po nji so s silo privlekli tista dva klerikalca, katera sta med govori nekaj vmes kričala. Pritirali so ju do govorniškega odra, a ko sta bila izpuščena, sta kakor zajca pobegnili in se nista upala ust odpreti.

Shod je potem soglasno sprejel naslednje

resolucije:

1. Obstrukcija, katero so klerikalni poslanci v prvi vrsti posl. dr. Šusteršič spravili v deželni zbor, je za našo deželo, in posebno za kmetstvo prebivalstvo škodljiva in pogubna ter se obsoja z vso odločnostjo.

2. Vpeljava splošne in enake volilne pravice danes še ni umestna

in nujna. Ako se spremeni sedanji volilni red, naj se to zgodi po parlamentarni poti in času primerno. V kuriji veleposestnikov naj voli vsak, kdor plačuje vsaj 200 kron zemljiškega in hišnega davka, bodisi, da je njegovo posestvo vpisano v deželno desko ali ne.

3. Gospodarska organizacija naj se postavi pod strogo nadzorstvo, da ne bodo več možni taki slučaji, kakor so v Ribnici in Dolenjivasi.

4. Shod izraža svojo ogorčenje nad podlimi in studnimi napadi, kateri so se vršili na struškem in ribniškem shodu na osebo g. svetnika Višnjikarja.

5. Shod obžaluje politikovanje duhovščine v cerkvi, ker se s tem vzbujajo in netijo prepri in sovražstvo med ljudstvom in slabi njegov verski čut.

6. Ljudsko učiteljstvo, katero mnogo trpi pod obstrukcijo, naj se svojemu trudu, stanu in času primerno plača, da bode moglo vse svoje moči posvetiti vzgoji naše mladine.

7. Ostro se obsoja vladno postopanje proti pravičnim zahtevam koroških Slovencev, vendar se pa obsoja tudi klerikalna stranka, katera zadnje čase poskuša izkoristiti žalostne koroške razmere za agitacijsko sredstvo proti napredni stranki na Kranjskem.

Državni zbor.

Seja dne 10. decembra.

Nujni predlog o spremembi ustave se je vendar dognal, nakaž je predsednik zaključil sejo ter naznanil, da se prihodnja seja naznani pismeno. S tem je štiritedensko zasedanje za letos odgodeno.

Podanih je bilo pred sejo več interpelacij. Posl. Mayer je interpeliral finančnega ministra, ali hoče naložiti na ogrska vina pristojbino najmanj 3 K v odškodovanje za pristojbino, ki jo dobiva Ogrska od avstrijskega sladkorja. Posl. Formanek je interpeliral zaradi prepovedanega točenja avstrijskega piva na Ogrskem. — Posl. Malik je interpeliral trgovskega ministra zaradi nepoštenega postopanja italijanske vlade, ki je postavila v službo dva parnika, ki prevažata na Reko italijanska vina. — Posl. Spinčić je interpeliral naučnega ministra v zadevi oprostitve poštnine pri službenem dopisovanju župnih uradov. — Posl. Wohlmeyer je urgiral pri predsedniku odgovor na razne njegove interpelacije zaradi razmer pri nižjeavstrijskih delavskih zavarovalnicah zoper nezgode.

Potem se je nadaljevala debata o nujnih predlogih glede spremembe ustave.

Posl. Romanczuk je v utemeljevanju svojega nujnega predloga izjavil, da bi bil isti lahko odpravil obstrukcijo, ako bi bil parlament storil svojo dolžnost.

do vrha z izvrstno starino. Bože, če sem morda še tam nastavljal usta, kjer je i visoki dostojanstvenik držal svoja! Koliko huje še sem se pregrešil ondat!

In velengledni daljni sorodnik našega prvega pesnika, ki Ti je svojina postelja njegova! Oprosti, da i Tebe navajam tu. Toda Ti pogosto spiš v te čestiti ostalini Prešernovi. Gorje Ti! Ti profaniraš to relikvijo! Zdaj si izdan! Pipar brez pipe Ti že kliče svoj: Quem ego! V postelji pesnikovi sme spati edino le on sam! Skoro se postavi temu veleumu spomenik v beli Ljubljani. Pobjoljšaj se in nesi vsak večer posteljo pesnikovo pred soho njegovo. A on stopi zvečer s ponosnega piedestala, naltlači si „fajfo“, katero sem jaz onečastil, s pristnim ogrskim duhanom in zapalivši, leže v svojo posteljo. Kajti le on sam ima pravico, kaditi iz te pipe in spavati na tej postelji!

In Ti, Pipar brez pipe! Če Ti pride kdaj v roko očeta Radeckega molek, ne daj se zavesti, da bi nanj molil rožni venec!

In na Ahacevo ne mažuj v kazuli, narejeni iz Hasanpašinega plašča! Profaniral bi te relikvije! Drugače: Anathema sit!

Harambaša.

Posl. Ellenbogen je v utemeljevanju svojega nujnega predloga pripomnil, da socialno demokratična stranka v Avstriji nima pravih pravih interesov za državo, toda ker jih je že zgodovina postavila ravno na ta tla, imajo vsaj interes, da so ta tla trdna. Nadalje je omenjal, da nameravajo narodnostna prizadevanja Čehov in Nemcev le raznaroditi drugojezične manjšine. Socialni demokrati pa zahtevajo popolno avtonomijo, enako pravo in popolno svobodo za vse narode z osrednjo vlado za ureditev zadev, ustanovitev okrožnih zastopov in narodne ministre za posamezne narode. Predpogoj za vse to bi bila splošna, enaka in direktna volilna pravica.

Posl. Baxa je polemizoval z izvajanjem posl. Fořta in Ellenboga na ter izjavil, da stoji češki narod na stališču češke države in je proti gosposki zbornici in centralnim ministrstvom. O kaki nadvladi češkega naroda ni v njihovem programu ničesar, toda Čehi zahtevajo enakopravnost za svojo narodnost v vseh deželah monarhije. Govornik je zagovarjal končno ustanovitev češkega generalnega deželnega zbora, ki bi izpolnjeval nalogo današnjega državnega zbora. Tak deželni zbor bi imel popolno avtonomijo.

Na predlog posl. Schlegla se je debata zaključila ter sta se izvolila glavna govornika.

Posl. Choc (pro) je izjavil, da je njegova stranka za demokratizacijo vseh zastopstev in za splošno volilno pravico v državnem zboru. Polemizoval je proti Fořtu in Ellenbogu u ter zaključil: »Za državo je le ena rešitev, to je obnovev češke države; Češko, Moravsko in Šlezijo na temelju enakopravnosti narodnosti in modernega volilnega reda, predvsem z enako, splošno in direktno volilno pravico. Za tako politiko se bo bojevala njegova stranka.

Poslanec grof Dzieduszycki (contra) je izjavil, da Poljaki ne bodo glasovali za nujni predlog, ker so mnenja, da mora predvsem parlament priti v tako ustavo, da bo izpolnjeval svoje pravice in dolžnosti. Nastala je ostra kontroverza med govornikom in socialnimi demokrati. Klicalo se mu je: »Vaši mandati so gnili, saj imate le 34 volilcev!«

Pri glasovanju sta bila nujna predloga Ellenboga in Fořta odklonjena.

Pred zaključkom se je interpeliral posl. vitez Berks ministrskega predsednika kot vodjo pravosodnega ministrstva o jezikovni rabi pri prototnih sodiščih na Spodnjem Štajerskem.

Rusija in Japonska.

Položaj na daljnem vztoku ni po sodbi ruskih listov tako nevaren, kakor ga slikajo angleške novine. V dobro poučenih krogih v Peterburgu prevladuje prepričanje, da je mir med Rusijo in Japonsko zagotovljen. To pa je največja zasluga carja Nikolaja samega, ki je osebno posegel v pogajanja z Japonsko in vplival na ministra zunanjih zadev grofa Lambsdorffa, da je japonske predloge glede Koreje sprejel v celoti sšsamo neznatnimi spremembami.

To se je že brzojavno sporočilo ruskemu baronu na japonskem dvoru v Tokiju, baronu Rosenu, ki ima naročilo, naj čim prej doseže sporazumljenje z Japonsko. Zatrjuje se, da nimajo spremembe, katere Rusija želi na japonskih predlogih, nikakega bistvenega pomena in da jih bo japonska vlada, ako neče tirati malenkostne politike, gotovo sprejela, kar bi značilo popolno sporazumljenje Japonske z Rusijo glede vseh prepornih točk na daljnem vztoku. Tozadevna pogodba se bo v najkrajšem času podpisala. Najvažnejši točki v tej pogodbi ste: priznanje japonskega protektorata v Koreji in zagotovitev popolne trgovinske svobode za Rusijo v Koreji. — Angleški listi pa trde, da noče Japonska v pogajanjih z Rusijo niti za las odnehati, ampak da je odločno pripravljena, za se ugodno rešitev prepornih vprašanj eventuelno z oboroženo silo si izvojevati.

Kateremu poročilu se naj sedaj verjame?

Včeraj se je sešel japonski parlament. Preje se je pričakovalo, da se bode politična situacija, čim se snide japonski drž. zbor, razbistrila, kar se pa ni zgodilo. Parlament je otvoril cesar s posebnim prestolnim govorom, v katerem pa se je le mimogrede dotaknil političnega položaja rekoč: »Moji ministri se pogajajo sedaj modro in previdno o važnih mednarodnih zadevah v svrhu ohranitve miru, kakor tudi za pravice in koristi Japonske.«

Te besede mikada zvene precej miroljubno, iz česar se da sklepati, da tudi v japonskih vladnih krogih prevladuje želja, da se ohrani mir.

Politične vesti.

— »Slovenska zveza« se je posvetovala pred včerajšnjo sejo, kako stališče naj zavzame napram nujnim predlogom o spremembi ustave. Sklenilo se je glasovati za nujnost, da se pokaže prepričanje, da zamore le temeljita sprememba ustave na temelju splošne, enake volilne pravice z zagotovitvijo politične in narodne avtonomije ozdraviti obupne notranje politične razmere.

— Delegacije se razdele letos prvič tudi v armadni odsek, ki bo razpravjal o vseh vojaških zadevah. — Predsednik ogrske delegacije postane bajé član magnetne zbornice Ernusz, podpredsednik pa pl. Szell.

— Češki deželni zbor se najbrže ne skliče k novoletnemu zasedanju, ker so sklenili nemški poslanci, da bodo v deželnem zboru obstruirali, dokler obstruirajo Čehi v državnem zboru.

— Češki jezik v armadi. V področju praškega voja so dobili vsi polkovni poveljniki tajne ukaze, naj ustanove češke jezikovne tečaje za častnike, ker bo v bodoče povišanje v službi odvisno le od popolnega znanja češčine.

— V ogrskem državnem zboru je posl. Ugrom predlagal, naj zbornica toliko časa ne dovoli rekrutov, dokler je provzročitelj armadnega povelja v Chlopiju v cesarjevi službi. Predsednik grof Tisza je odgovarjal obširno ter rekel, da je sedanji ogrski kralj blesteč zgled spoštovanja zakonov in ustave.

— Srbski odločni radikalci zahtevajo razpust skupščine, ker upajo pri novih volitvah dobiti večino. Njihova mrznja je naperjena tudi proti vojnemu ministru. Finančni minister Radovanović, ki je bil že svojo demisijo preklical, jo je znova vložil.

— Boris Sarafov je prišel včeraj v Beograd. Dijaki so mu priredili na kolodvoru velike ovacije.

— V nemškem državnem zboru je razlagal državni tajnik proračun. Proračun za leto 1902 izkazuje primanjkljaja 30,723 000 mark, tudi letošnji proračun se bo zaključil s primanjkljajem najmanj 20 mil. mark; vsled tega ni mogoče misliti na zboljšanje plač katerikoli kategoriji državnih uradnikov. V debato je posegel tudi socialni demokrat Bebel ter rekel, da bi bi državi lahko od bogatih slojev biti na leto 300 milijonov več hodkov.

Petrova skala.

V. K. Iz Rima, 6. dec.

XII.

Kdor vstopi v cerkev sv. Petra pri glavnih vratih, naj gre na zadnjo stran baldahina, ki je obrnjena proti koru in naj od tam začne ogledovati grbe na mramornatih podstavkih pozlačenih bronastih stebrov. Teh grbov je osem. Na gorenjem koncu grba je napravljena dekliška glava, ščit v grbu pa je napravljen kakor ženska prsa in ženski trebuh. Obraz, prsa in trebuh pa so na vsakem grbu drugačna, ker predstavljajo posamične faze zapeljavanja, nosečnosti in poroda.

Na strani proti koru je začeti pri desnem stebri in od tam je iti na levo. Vsak podstavek stebrov ima dva grba, in sicer se vrste te podobe tako le:

1. podoba: Devica z mirnim, blagim obrazom, ki izraža milino in nedolžnost.

2. podoba (na fasadi drugega, proti koru obrnjenega stebra): Dekle je zapeljano — obraz izraža strah, da postane noseča.

3. podoba (na stranski fasadi drugega stebra): Prve bolezni nosečnosti.

4. podoba (na zunanji strani tretjega stebra): Krči pred porodom, (to je umetniško najznamenitejša reprodukcija fiziološke in psihološke drame).

5. podoba (na tretjem stebri): Porod.

6. podoba (na četrtem stebri): Dete, ki se smehlja življenju in papežu — očetovemu stricu.

7. podoba (na četrtem stebri): Reakcija po porodu.

8. podoba (na prvem stebri na strani): Obupanje zapuščenega zapejlanke.

Na noge, klerikalc! Vzemite kladi v roke in razbite Berninijeve umotvore, če imate pogum. In demantirajte nas tudi ne morete, zakaj, če bi se le kihnilo upali, priobčimo fotografije.

Orbis ruit — je zaklical neki v Rimu živeči duhovnik slovenskega rodu, ko sem mu pokazal Berninijevo ovekovečenje morale papeža Urbana VIII.

Ko pa sem ga vprašal: Kako more človek, ki pozna ta zgodovinski dogodek, v tej cerkvi še opravljati kako pobožnost, mi ni mogel ničesar odgovoriti.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 10. decembra.

— **Boj za ravnopravnost na Koroškem.** Nedavno tega se je pri celovškem deželnem sodišču pripetil nečuveni slučaj, da je predsednik dotičnega senata vzel zagovorniku dr. Brejcu besedo, ker je dr. Brejce slovenski govoril, ter potem obravnavo preložil, da si obtoženece poišče drugega zagovornika. To nezaslišano postopanje je obudilo v vseh slovenskih krogih največje ogorčenje. Sedaj poročajo nemški listi, seveda z največjo srditostjo, da se je omenjena obravnava vršila dne 7. t. m., a ne tako, kakor si je mislil omenjeni prepotentni sodnik, nego tako, kakor velja pravica. To pot je prišla razprava pred senat, v katerem so bili slovensčine zmožni sodniki; državno pravdnštvo je bilo zastopano po slovensčine zmožnem organu in jezikovno nezmožni zapisnikar je bil moral umakniti zapisnikarju, ki zna slovenski. Tudi je bil dr. Brejce povabljen kot zagovornik. Nemški listi se zaradi tega srdito zaganjajo v višjega sodnega svetnika pl. Fladunga, češ, da je on kriv — da se je tako zgodilo. Ti listi predstavljajo to obravnavo kot novotarijo, dasi dobro vedo, da so se take obravnave pri celovškem deželnem sodišču že večkrat vršile.

— **Poslanec Plantan** je te dni na Dunaju nenadoma težko obol el in je bil v veliki nevarnosti. Prestal je bil influenco, a posledice to boleznijo so bile take, da se je moral podvreči nevarni operaciji na glavi. Dne 9 t. m. so ga prepepeljali v sanatorij (Marianengasse 20), kjer so zdravniki še zvečer izvršili operacijo, ker so se bali, da bi bolnik ne doživel naslednjega dne. Prava sreča je, da so zdravniki specialisti takoj spoznali značaj bolezni. Čez kakih osem dni, sidiijo zdravniki, da se bo moglo posl. Plantana prepeljati v Ljubljano.

— **Shod v Ribnici.** Na ribniški shod je došla naslednja brzjavka iz Travnika: »Živel zborovalci! Želimo vam obilnega uspeha. Razkrinkajte hinavstvo! Neustrašnim prvoboriteljem — slava! Dol z žindro! — Črnogorci na Straži.

— **Signum temporis.** Gosp. Bogomir Krenner, učitelj na petrazredni deški ljudski šoli v Škofji Loki, je dobil zaradi bolezni dopust v letošnjem šolskem letu. Treba je bilo poiskati suplenta. Kaj mislite, koga so najeli? Kakega dacarja brez službe? Ne. Kakega izprevodnika v pokolu? Kaj še! Koga pa vendar? Mladega kapucina, patra Ferdinanda, iz tamošnjega kapucinskega samostana. Izročili so mu peti razred. Ubogo kranjsko ljudsko šolstvo, kaj bo s teboj? Kako neusmiljeno te mrcvarijo!

— **Zavedna žena.** Posestnica T. dobi iz Rožeka nemški opomin, naj plača še nekaj dolžnega

davka. V davkarji z vso odločnostjo zahteva, naj ji razložijo po slovensko, kaj naj plača. Nobeden uradnikov ne zna slovenski! Plačajte, ji velijo, sevé v nemškem jeziku; saj poznate številke. Jaz hočem vedeti, kaj naj plačam, se odreže srčna ženska; jaz zahtevam, da mi v slovenskem jeziku poveste, kaj mi je plačati. Pa saj vi znate tudi nemški, reče davkarski uradnik. To vas prav nič ne briga, in če bi tudi laško znala: jaz hočem slovensko slišati, kaj naj plačam. Jaz ne bom šla v Nemce učit se nemščine; naj se tisti uče slovenskega jezika, ki hočejo med nami Slovenci služiti! — Nič ni pomagalo: žena je ostala pri svoji pravični zahtevi in iz druge pisarne so morali poklicati tolmača, ki je ženi povedal, kaj je dolžna plačati. Žena pravna svoj dolg in reče: če še enkrat dobim nemški opomin, ga bom privezala kravi na rog; naj pa se krava dogovori v nemškem jeziku ter plača dolg!

— **Promocija.** Danes je bil na vseučilišču v Gradcu promoviran doktorjem prava pravni praktikant v Novem mestu g. Jož. Globevnik. Čestitamo!

— **Repertoire slovenskega gledališča.** Jutri, v soboto, se vprizori velika d'Enneryjeva in Jules Vernova igra »Pot okoli zemlje v 80 dneh«, t. j. dramatizacija romana, ki je znan tudi našemu občinstvu po prevodu, ki ga je izdala pred leti »Slovenska Matica«. Drama obsega 12 slik, ki se gode v Angliji, v Afriki, Ameriki, na raznih otokih, na morju, med Indijci in Indijanci ter so zategadelj potrebne dekoracije najrazličnejšega značaja, kostumi raznih narodnosti, orožje, ladje, železniški vlak, čudovita jama, kače, sloni, fantastične stavbe i. dr. Odbor »Dram. društva« je poskrbel, da so se nabavile lepe pravilne kulise, krasni prospekti, kostumi, rekviziti i. dr., tako da bo predstav v vsakem oziru ustrezala velikim zahtevam te slikovite in senzačno zanimive igre. Oprema je torej draga in ni dvoma, da slovensko gledališče doslej ni vprizorilo igre, ki bi se žrtvovalo toliko za pravilni milieu. Ker pa je ta igra stalno na repertoiru največjih odrov, je gotovo, da ostane trajno tudi na našem odru. Stava Angleža Fogga, ki potuje vzlic velikim in včasih groznim nevarnostim in zaprekam skozi razne narode in dežele, preko morij in gor ter dospe končno vendar le o pravem času v London, tvori rdečo nit drame. Poleg Angleža Fileasa Fogga igrajo glavne vloge njegov prebrisani sluga Passepartout in sovražni detektiv Fix ter Foggov tekmeec Amerikanec Arhibald Corsikan. Ženske igrajo seveda tudi važno vlogo in posegajo krasna Aonda, nežna Nemea in čarovnica Nakahira usodno v vse dejanje. — Znanca trdka Friedbergova na Dunaju je izgotovila za igro potrebne kaširane rekvizite po vzorcu Karlovega gledališča na Dunaju, v prvi vrsti velikanskega slona v naravni velikosti in množico kač itd. Pri igri sodeluje vse angaževano osebje in orkester.

— **Slovensko gledališče.** Sinoči je bila repriza Lotharjeve komedije »Kralj Harlekina«. Igralo se je prav dobro, tako kakor prvič. Interesna igra je občinstvo močno zanimala in provzročila med obiskovalci živahne kontroverze o problemih in vprašanjih, katere sproži ta igra.

— **Rokoborba v sokolski dvorani.** Hrvatski atlet g. Tomašević, ki se bo danes zvečer v sokolski dvorani boril z atletom Ditrichbergom, je že došel v Ljubljano. V izlozbi g. Schwentnerja so razstavljene medalje, kar jih je že dobil g. Tomašević pri različnih borbah in tudi srebrni častni bokal, za kateri se vrši nocojšnja rokoborba.

— **Narodna čitalnica v Novem mestu** priredi svoj redni občni zbor za 1. 1903 v soboto dne 19. decembra t. l. ob polu 8. uri zvečer z naslednjim sporedom: 1. Poročilo odborov: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, d) knjižničarja. 2. Služajnosti. 3. Volitev novega odbora.

— **Iz Moravč** se nam poroča: V torek 8. t. m. se je vršil osnovalni

shod »Bralnega društva« v Moravčah. V odbor so voljeni: Ivan Rakovec iz Čačnjice, predsednik; Fran Orehek iz Moravč, podpredsednik; Anton Učakar iz Moravč, tajnik; Lovro Učakar iz Moravč, blagajnikom in Josip Šlibar iz Moravč, knjižničarjem. Odbornikom pa so voljeni: Fran Vesel iz Čačnjice, Ivan Lavrač iz Moravč, Ivan Hušnikar iz Drtije in Jakob Cerar iz Drtije; namestnikom pa: Ign. Vehovec iz Trznava, Rudolf Bittner iz Moravč in Ignacij Bizilj iz Čačnjice. — Društveni pevovodja je nadučitelj g. Janko Toman. — Razvija se vse počasi, a naravnim potom. Vse nam obeta boljše dneve bližnje prihodnosti!

— **Obesil se je** včeraj opoldne v Spodnjih Gamelnjih 60letni, slabomni posestnik Anton Snoj.

— **Rep.** Na potu iz Lesc so 7. t. m. napadli voznika Josipa Pretnarja delavci Fumič, Platiša, Jelič in še dva druga in mu s silo odvzeli 13 K. Orožniki so jih prijeli in jih izročili sodišču v Radovljici.

— **Uboj.** V Bohinjski Bistrici je 29. preteč. meseca udaril delavec Dane Kolajna svojega tovariša Seretiča s svetilnico s tako silo po glavi, da se je onesveščen zgrudil na tla. Pripeljali so ga v bolnico, kjer je 1. t. m. umrl.

— **Umrl je** včeraj nadučitelj g. Anton Šumlják v Gotovljah pri Žalcu. Pogreb bo v petek 11. t. m. ob pol 10. uri dopoldne.

— **I. občni zbor prostovoljne požarne brambe v Gotovljah** bo v nedeljo, 13. decembra ob 3. uri popoldne v dvorani g. Franceta Malgaja v Gotovljah.

— **Poneverjenje pri občini v Žalcu.** Meseca avgusta so nastavili v Žalcu za občinskega tajnika bivšega trapista J. Pohorca. V kratkem času je poneveril 170 K ter se zadolžil za 370 K in izginil. Pozneje se je sam javil sodišču. Včeraj je bil obsojen v Celju v 6 mesečno ječo.

— **Snežni plaz na kolo-dvoru v Trbižu.** Predvčerajšnjim ob 1/9. uri dopoldne, ko je ravno pridrdral dunajski brzovlak na kolo-dvor v Trbiž, se je vdrla velikanska snežna plast s kolodvorskega poslopja in padla na streho perona, katero je močno poškodovala v dolgosti kakih 10 metrov. Ranjen je bil samo neki trgovski potnik. Ker se je bilo bati, da bi se pod težo snega podrla cela streha, se je moral v poštnem uradu promet z občinstvom ustaviti, dokler se ni odstranil sneg s strehe.

— **Jugoslovanski klub** »Slovenske besede« na Dunaju uljudno vabi na zabavni večer, ki se priredi 12. decembra v novih prostorih (»Hotel Post« l Fleischmarkt, vhod 2 vrata Drachengasse). — Umetniško sodelovanje so zagotovili: g. Fran Nábělek (klavir); gospodje člani c. k. dvornega opernega orkestra: M. Radosa v ljevič (flavta); J. Sakneder (vijola); g. K. Jera (gosli) in pevski zbor društva »Zvezda«. Začetek ob 8. uri.

— **Slovensko akademično društvo »Ilirija« v Pragi** je na svojem III. rednem občnem zboru dne 7. t. m. sestavilo sledeči odbor: Predsednik: modr. Janko Pretnar, podpredsednik: tehn. Ivan Presel, tajnik: tehn. Josip Pavlin, blagajnik: pravnik Rudolf Šega, knjižničar: pravnik Stefan Šink.

— **Prijeta tatica.** Mestna policija je prejela včeraj brezposelno natakario Uršulo Koščakovo, katere je dne 30. novembra t. l. ukradla Terpinčević natakario Alojziji Bregarjevi na Tržaški cesti št. 5 obloko in nekaj denarja. Koščakova je imela ukradeno obleko na sebi.

— **Obesil se je** danes dopoldne v Schweigerjevi hiši v Kolo-dvorskih ulicah št. 26 pisar Ferdinand Kapelj, rojen leta 1853 v Kamniku. Obesil se je za vrstico pri oknu. Vzrok samomoru je najbrže beda.

— **V cerkvi zblaznela** je danes jutraj služkinja Terezija Maierjeva iz Žužemberka, službujoča pri Reichu na Marije Terezije cesti št. 5. Prepeljali so jo v blaznico na Studencu.

— **V spanju se je opek el.** Karol Glavač, 23 let star, kovač v Radečah, se je v spanju pritislil k peči in se na glavi in na roki tako opek el, da so ga morali pripeljati v deželno bolnico.

— **Pogreša se** od 6. t. m. oskrbni vojak Ivan Košak.

— **Macedonci.** Včeraj se je odpeljalo k zgradbi železnice na Gorenjskem 60 Macedoncev.

— **V Ameriko** se je odpeljalo včeraj ponoči z južnega kolodvora 5 izseljencev.

— **Iz Amerike** je prišlo včeraj v Ljubljano 30 oseb.

— **Izgubljene in najdene reči.** Kleparski vajenec Josip Dolinar, stanujoč na Stranski poti št. 9, je izgubil na Opekarški cesti bankovec za 10 K. — Krojaški mojster

Josip Zupanič, stanujoč na Poljanski cesti št. 9, je izgubil včeraj zvečer na Karlovski cesti zavitek z raznim blagom. — Trgovec Peter Lasec, stanujoč v Wolfvovih ulicah št. 1, je našel v »Zvezdi« zlato žensko uro in kratko verižico. — Dne 9. t. m. je bila izgubljena zlata ura brez šipe in kratka zlata verižica, v vrednosti 66 kron in to na potu iz Nunske cerkve čez frančiškanski most na Mestni trg in potem od g. Čudna po frančiškanskem mostu, Kolodvorskih ulicah na kolodvor na vlak, popoldne ob 12 1/2, uri.

— **Dežnik se je zamenjal** na Miklavžev večer v »Narodnem domu«. Zamenjalec se prosi, da odda dežnik v restavraciji »Narodnega doma«.

— **Parnik »Aurania«** je odplul 8. decembra t. l. s 1025 potniki proti Sredozemskemu morju in Trstu.

— **Društvena godba** priredi jutri, v soboto, koncert v »Narodni kavarni«. Začetek ob 9. uri zvečer. Vstop prost.

— **Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju** mestne občine ljubljanske od 29. novembra do 5. decembra 1903. Število novorojencev 13 (= 17.99‰), mrtvorojenec 1, umrlih 21 (= 28.09‰), med njimi so umrli za jetiko 4, za vnetjem sopilnih organov 1, vled mrtvouda 1, za različnimi boleznimi 14 vled uboja 1. Med njimi je bilo tujecev 11 (= 47.6‰), iz zavodov 16 (= 76.1‰). Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer za škardotico 2 za vrtatio 1 oseba.

— **Corrigendum!** V včerajšnje poročilo o predavanju gosp. župana Ivana Hribarja se je vrnilo nekaj pomot. Na »Bratskem kladbišču« je pokopanih 127.000 vojakov in ne, kakor je bilo pomotoma navedeno, 56.000! Na Krestovaji gorici se naj pravilno popravi v »na Krestovi gorici«!

— **Hrvatske vesti.** Za 1000letnico kronanja kralja Tomislava so izdali ameriški Hrvatje lično brošuro s slikami in hrvaškimi ter angleškimi besedilom. — Mrtvo truplo so našli v reškem pristanu. Bil je to Martin Jurman iz Nove vasi v Istri in je imel na glavi težko rano. Uvedli so preiskavo. — Na očeta je streljal v Pulju gostilničar Matej Barbalich. Prišel je k očetu po 500 K na posodo. Ker mu jih oče ni dal, je šestkrat nanj vstrelil iz samokresa in se potem sam javil oblastvu. Oče je nevarno ranjen. — Na ljudski shod v Brbiru je došlo okolo 10000 ljudstva. — Ante Bradanović, brat znane rodoljuba, je umrl v Južni Ameriki. — Ponesrečilo je v Ameriki v premogokopu v Dumbara Pa. 10 Hrvatov; 6 izmed njih jih je umrlo. — Težko ranil je v Osjeku madžarski vojak Janoš Nemeth iz ljubosumnosti svojo bivšo ljubico Josipino Rieder, nato pa še njenega sedanjega ljubimca Radanovića, tako da bo Radanović težko prebolel to rano.

* **Najnovejše novice.** — Zavržena ženska volilna pravica. Norveška zbornica je enoglasno zavrgla predlog, naj bi se tudi ženskam dala volilna pravica. — Ugron obtožen. Proti sedanjemu vodju ogrske obstrukcije je sodišče proglasilo obtožbo zaradi sleparske krige. Ugron se je pri udarbeljski posojilnici, koje predsednik je bil, tako zadolžil, da je lahko že v naprej vedel, da mu ne bo mogče dolga plačati. — Poneverjenje. Ravnatelj hranilnice v Niederplanitz na Saksionskem je poneveril 300.000 mark ter pobegnil. Prijeli so ga v Genovi. — Sumljivo mesto. V Čikagu je bilo v tekočem letu umorjenih 125 oseb, katerih morilec niso zasledili. — Ženske — črkostaveci. V Sopronu je nastal štrajk črkostavecev, ker so nastavljene štiri ženske, ki ne pripadajo zvezi črkostavecev. — Herbert Spencer, prvak filozofov, je v oporoki uredil, da se njegovo truplo sežge. Sežiganje se vrši v Londonu jutri. — Dvojni samomor. V nekem gozdu zunaj Dunaja sta se ustrelila dva 19letna prijatelja, mehanika. — Grofica Lonyay in njen soprog se nameravata stalno naseliti v Belgiji ter kupujeta neko graščino v Laekenu pri Bruslju.

* **Obravnava proti Sv. Vavlavski posojilnici.** V sredo so se, kakor smo že poročali, zaslili izvedenci in strokovnjaki. Vsi so izrekli naravnost uničujočo sodbo o gospodarstvu v posojilnici. Vsakemu posameznemu obtožencu so natančno dokazali, kaj da je zakrivil, kako je manipuliral z denarjem, da so bili krivci kar frapirani in so zavračali krivdo drug na drugega. Patru Drozdu so dokazali, da si je v »založni« izposodil 3180 gld., katere svote pa ni vrnil, ampak jo je dal deloma prepisati na račun »podpore katoliškim časopisom«, deloma pa popolnoma izbrisati. Takisto so izvedenci konstatirali, da je od fonda za romanje v Rim izginilo 3000 kron v

Drozdomem žepu. Koliko drugih svo pa je ta namestnik božji defraudiral in ukradel, se sedaj ne da lahko dognati, ker je vedno tako premeteno manipuliral, da mu sedaj ni mogoče več priti na sled. Konstatirati se le da, da je izginilo iz posojilnične blagajne okoli 8 milijonov. Da te ogromne svote ni mogel poneveriti eden posameznik, je pač umevno! Da je mogla tako veličanska svota izginiti brez sledu, je gotovo, da je v protistranskem sporazumljenju defraudiralo celo posojilniško uradno osebje na čelu mu predsednik upravnega sveta pater Drozd sam. Koliko je vsak posameznik poneveril, se sedaj ne da dognati, gotovo pa je, da je cela sodrga solidarno kriva vseh poneverjenj in sleparstev! — Ko so izvedenci še posebe porotnikom razložili celo manipulacijo, so se še prečitili razni policijski zapisniki, zadevajoči rodbinske razmere obtožencev, poslovanje posojilnice z drugimi zavodi, zlasti pa odnošaje patra Drozda s kuharico Ano Mádle. O tej stvari bomo še pisali natančneje. S tem je bilo končano dokazilno postopanje in obravnava se je prekinila, da se sodni dvor posvetuje o formulaciji vprašanj na porotnike, katerim se bo stavilo 68 vprašanj. Veliko veselost je vzbudil pri obravnavi ta-le dogodek: Ko se je obravnava prekinila, je nekdo vprašal s sonornim glasom: »Kaj so delali obtoženci?« Nekdo mu je odgovoril: »Ej, pogledjte samo njihova imena in takoj boste videli, kaj so delali!« Kaj so delali Kohout, Drozd, Grünwald, Pekländer, Billy, Hercig?

Sistem dveh otrok se očita Francozom posebno Parižanom. Ker so se starši branili več otrok, posebi je morala država vmes ter razpisati nagrade. In Parižani se najbrže res poboljšajo ter »upeljejo« sistem dveh otrok na ta način, kakor se je pokazalo pretečeno soboto. Ta dan so bili pri nekem pariškem županstvu skoraj istočasno prijavljeni dvojčki v treh rodbinah.

Telefonska in brzjavna poročila.

Dunaj 10. decembra. Predsednik višjega dež. sodišča v Gradcu grof Gleispach je prišel danes sem in sicer na poziv ministrskega predsednika v zadevah ravnopravnosti na Štajerskem in na Koroškem.

Dunaj 11. decembra. »Wiener Zeitung« prijavlja, da je istrski dež. glavar dr. Campitelli odstopil in da je imenovan puljski župan posl. Rizzi deželni glavarjem v Istri.

Dunaj 11. decembra. Delegatje gospodske zbornice so imeli danes skupno s predsedniki vseh treh klubov sejo. V ponedeljek bodo sejo nadaljevali in pretresali zlasti armadno vprašanje.

Budimpešta 11. decembra. Sinoči je grof Khuen-Hedervary obhajal 20letnico, kar je bil imenovan hrvatskim banom. Njemu na čast in sebi v sramoto so mu hrvatski člani ogrskega državnega zbora priredili banket, katerega so se udeležili tudi hrvatski minister Csech, bivša hrvatska ministra Josipovich in Tomasich, predsednik hrvatskega sabora Gjurgjevič in sekijski šef dr. Šumanović.

Budimpešta 11. decembra. Male frakcije so tudi v današnji seji poslanske zbornice delale obstrukcijo. Tisza je povedal, da bo imela zbornica božične počitnice samo od 24. do 27. t. m. Delegacija bo imela pred novim letom le eno sejo, da dovolji proračunski provizorji za štiri mesece. Izmed odskov bo le pododsek za zunanje zadeve zboroval.

London 11. decembra. Včeraj po vsi Evropi razširjena vest, da je kralj Edvard nevarno obol el, se oficijelno proglaš kot popolnoma neresnična.

Poslano.*)

Vse one častite in prečastite »prijatelje« iz nasprotnega tabora, ki sumničijo po slegu mojih povesti, da sem jaz avtor raznih dopisov iz »Tomišča« in o tuk. beneficiatu v »Slov. Narod«, prosim iskreno, naj — ne meni, marveč resnici na ljubo — čitajo moje spise vsaj tako pazljivo, da zares spoznajo moj slog ali pa naj jih raje ne čitajo.

Ivo Trošt.

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

Borzna poročila.

Ljubljanska

„Kreditna banka“ v Ljubljani.

Uradni kurzi dunaj, borze 11. decembra 1903.

Naložbeni papir.	Dinar	Blago
42% majova renta	100.80	101.00
42% srebrna renta	100.60	100.80
42% avstr. krona renta	100.80	101.00
42% zlatna	120.70	120.80
42% ogrska krona	99.25	99.45
42% zlatna	118.90	119.10
42% posojilo dežele Kranjske	100.00	100.00
42% posojilo mesta Spiljeta	100.00	100.00
42% bos. herc. žel. pos. 1902	100.65	101.65
42% češka dež. banka k. o.	100.00	100.15
42% zast. pis. gal. d. hip. b.	99.75	100.75
42% pest. kom. k. o. s.	101.50	102.50
10% pr.	106.40	107.40
42% zast. pis. innerst. hr.	101.00	102.00
42% ogr. centr.	100.00	100.00
42% deželno hranilnico	100.25	101.25
42% zast. pis. ogr. hip. b.	100.10	101.10
42% obl. ogr. lokalno železnice d. dr.	100.00	101.00
42% češke ind. banke	100.25	101.25
42% prior. Trst-Poreč lok. žel.	98.50	98.50
42% dolenskih železnic	99.50	100.50
42% juž. žel. kup. 1/2%	307.20	309.20
42% av. pos. za žel. p. o.	100.60	101.60
Srečke		
Srečke od leta 1854	168.00	171.00
„ „ 1860/1	185.50	187.50
„ „ 1884	282.00	285.00
„ tiskar.	164.00	167.00
„ zemlj. kred. I. emisije	293.00	297.50
„ II.	288.00	292.50
„ cgreke hip. banke	287.00	271.00
„ srbske & frs. 100%	91.00	95.00
„ turške	140.50	141.50
Srečke		
Basilika	19.30	20.30
Kreditne	473.00	482.50
Inomoške	82.00	87.00
Krakovske	80.00	83.00
Ljubljanske	71.00	75.50
Avstr. rud. križa	53.50	54.50
Ogr.	26.85	27.85
Budolfove	66.00	69.00
Salcburške	78.00	82.00
Dunajske kom.	500.00	518.00
Debnice		
Južne železnice	89.50	90.50
Državne železnice	123.00	125.00
Avstro-ogr. banke dol.	1614.00	1624.00
Avstr. kreditne banke	690.75	690.75
Ogrske	799.50	799.50
Živnostenske	362.00	363.50
Premogokop v Mostu (Brux)	690.00	694.00
Alpine montan	409.25	410.25
Praske želez. ind. dr.	1876.00	1883.50
Bima-Muranyi	494.50	495.00
Trboveljske prem. družbe	39.20	39.50
Avstr. orožne tovr. družbe	420.00	427.00
Češke sladkorne družbe	162.00	166.75
Valute		
C. kr. cekin	11.35	11.39
80 franki	19.07	19.10
80 marke	23.43	23.51
Soverejns	23.93	24.01
Marke	117.15	117.35
Laški bankovci	95.35	95.50
Rubli	2.53	2.53
Dolarji	4.84	5.00

Žitne cene v Budimpešti.

dne 11. decembra 1903.

Termin.

Pšenica za april	za 50 kg K 7.71
Rž „ april	50 „ 6.57
Koruzna „ maj 1904	50 „ 5.17
Oves „ maj	50 „ 5.49

Efektiv.

Nespremenjeno.

Meteorologično poročilo.

Dec.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Večrovi	Nebo
10.	9. zv.	732.6	3.1	sl. zahod	oblačno
11.	7. zv.	733.0	0.4	sr. ssvzh.	megla
	2. pop.	733.3	5.0	sr. ssvzh.	oblačno

Srednja včerašnja temperatura: 3.6°, normale: -1.0°, Mokrina v 24 urah: 0.0 mm.

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš iskreno ljubljani oče, oziroma stari oče, brat, svak in stric, gospod

Anton Snoj

zasebnik

danes, dne 10. decembra 1903, nagle smrti preminul.

Pogreb predraga ranjega boče dne 12. t. m. ob 1/9. uri dopoldne iz hiše žalosti, Dolenje Gameljne št. 16, na pokopališče v Šmartnem pod Šmarno goro, kjer se bodo zemeljski ostanki predraga položili v lastno gomilo k zadnjemu počitku.

Svete maše zadušnice se bodo darovale v župni cerkvi v Šmartnem pod Šmarno goro.

Predraga pokojnika priporočamo v blag spomin in molitev.

Dolnje Gameljne, 10. decembra 1903. (3242)

Žalujoči ostali.

Mesto posebnega naznanila.

Trgovskega učenca

iz boljše rodovine, kateri je dovršil vsaj prvi gimnazijski razred in je slovenskega in nemškega jezika zmožen, sprejme tvrdka

R. & E. Rooss v Kranju

trgovina z deželnimi pridelki na debelo, specerijskim blagom itd. 3237-1

Sprejmejo se pod jako ugodnimi pogoji solidni in spretni

zavarovalni potovalci.

Ponudbe naj se pošljejo pod „zavarovalni potovalci“ na upravnništvo „Slov. Narodna.“ (2425-96)

Izvrstna fina (11-283)

vina v buteljah

se dobé v trgovini

Edmund Kavčič

Ljubljana, Prešernove ulice.

Za božična darila

priporoča

Alojzij Persché

mične svilnate šerpe, čepice, (avbice), jupone, predpasnike, žepne robce, torbice, damske kravate, boe in specielne novosti ovratnikov za plesove in gledališče. * * * * *

Po nižanih cenah

prodajalo se bode od 10. do 24. decembra dalje

svilnato blago, zameti, pliši, letne nogavice in volnati predmeti za otroke. (3250-1)

Pri nobeni božičnici bi ne smelo manjkati med darili svetovnoslavnih Doeringovih božičnih kartonov, ker so 1.) najboljše milo, kar se jih izdeluje, 2.) ker so kartoni prav lepo opremljeni, 3.) ker so damam in gospodom priljubljeno darilo, 4.) ker prav ugodno delujejo na nežnost kože in čistost polti in je torej njih korist priznana velika. Doeringovi božični kartoni so povsod na prodaj brez povišanja cen.

Generalna zaloga: A. Motsch & Co., Dunaj X.

Glavni zalogi v Ljubljani: Anton Krisper in Vaso Petričič. (765)

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

C. kr. ravnateljstvo drž. železnice v Beljaku.

Isred iz voznega reda.

veljaven od dne 1. oktobra 1903. leta.

ODHOD IZ LJUBLJANE juž. kol. PROGA ČEZ TRBIŽ. Ob 12. uri 24 m ponoči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m. dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 3 uri 56 m. popoldne osonni vlak v Trbiž, Smohor, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budjevice, Plzen, Marijine vare, Heb, Francove vare, Karlove vare, Prago (direktni voz I. in II. razr.), Lipsko, na Dunaj čez Amstetten. — Ob 10. uri ponoči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo (direktni vozovi I. in II. razreda Trst-Monakovo). — PROGA V NOVOMESTO IN V KOČEVJE. Osonni vlaki: Ob 7. uri 17 m. zjutraj v Novomesto, Stražo, Toplice, Kočevje, ob 1. uri 5 m. popoldne istotako, ob 7. uri 8 m. zvečer v Novomesto, Kočevje. PRIHOD V LJUBLJANO juž. kol. PROGA IZ TRBIŽA. Ob 3. uri 25 m. zjutraj osonni vlak z Dunaja čez Amstetten, Monakovo, Inomost, Franzensfeste, Solnograd, Linc, Steyr, Isl, Aussee, Ljubno, Celovec, Beljak (direktni vozovi I. in II. razreda Monakovo-Trst). — Ob 7. uri 12 m. zjutraj osonni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m. dopoldne osonni vlak z Dunaja čez Amstetten, Lipsko, Prago (direktni vozovi I. in II. razr.), Francove vare, Karlove vare, Heb, Marijine vare, Plzen, Budejevice, Solnograd, Linc, Steyr, Pariz, Genevo, Curih, Bregenc, Inomost, Zell ob jezeru, Lend-Gastein, Ljubno, Celovec, St. Mohor, Pontabel. — Ob 4 uri 44 m. popoldne osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthal, Beljaka, Celovca, Monakovega, Inomosta, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m. zvečer osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Beljaka, Smohora, Celovca, Pontabla, čez Selzthal iz Inomosta v Solnograd. — PROGA IZ NOVEGAMESTA IN KOČEVJA. Osonni vlaki: Ob 8. uri 44 m. zjutraj iz Novega mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m. popoldne iz Straže, Toplice, Novega mesta, Kočevja in ob 8. uri 35 m. zvečer istotako. — ODHOD IZ LJUBLJANE juž. kol. V KAMNIK. Mešani vlaki: Ob 7. uri 28 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 7. uri 10 m. in ob 10. uri 45 m. ponoči samo ob nedeljah in praznikih, samo oktobra. — PRIHOD V LJUBLJANO juž. kol. IZ KAMNIKA. Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m. zjutraj, ob 11. uri 6 m. dopoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 9. uri 55 m. zvečer samo ob nedeljah in praznikih in samo v oktobru. — Čas pri- in odhoda je označen po srednjeevropskem času, ki je za 2 min. pred krajevnim časom v Ljubljani. (1719)

Karel Tambornino

Kongresni trg št. 6

Vsled smrti lastnika oblastveno dovoljena

popolna razprodaja
dragotin, zlatnine in srebrnine

daleč pod nakupno ceno.

Obenem se opozarjajo p. n. naročniki, ki imajo v delu popravila, da pošljejo najkasneje do 10. januarja 1904 ponje, ker se za pozneje ne more jamčiti. (3229-1)

Rokavice

iz glase-usnja, trikota in sukna, najboljši fabrikat, priporoča po najnižjih tovarniških cenah

KAROL RECKNAGEL

Mestni trg št. 24.

PERILO

za gospode in dame, najboljši fabrikat, prodaja po najnižjih tovarniških cenah

KAROL RECKNAGEL

Mestni trg št. 24.

KRAVATE

najnovije

po prenikih tovarniških cenah priporoča

KAROL RECKNAGEL

Mestni trg št. 24.

Moderce!

najnovije fasone po silno nižanih cenah priporoča

KAROL RECKNAGEL

Mestni trg št. 24.